Н о в е л а

Здравія желаю, товаришу командарм!

Ви мене, мабуть, уже й забули. А я вас — ні.

Пам'ятаєте, як у двадцятому році приїздили ви в Бердичів перевірять нашу дивізію? Так ото я вам тоді коня підводив, чепурного такого, в сірих яблуках. А тепер, якби приїхали, то вже б не підвів, бо в оцю війну одбило мені ногу майже по саму ріпицю, і той кінь би мене звалив.

Так що я тепер сторожую. Літом ще сяк-так: сухо. А восени, як упірчать дощі, важко мені ходити. До табору поки доплуганюсь, то й сіріть починає.

Кажу голові: "Дайте мені конячину. Я до току швиденько прискочу, а там випряжу, стриножу, й хай пасеться. Паша у таборі така, що ось тобі яка. Хоч і здохляку дасте — випасу, посправнішає". А він: "Ти, — каже, — не ісключення, щоб на дрожках гойдакать. Он Симін Діжечка теж без ноги і ходити йому далі, ніж тобі, а не коверзує".

Прирівняв! Симін здоровий, як бедзвін, і молодий. А мене вже скоро й курка лапою загребе. Бо де ж то здоров'я візьметься, скажіть, коли на мій вік три голодовки випало і три війни! От і поділіть: на кожні десять років або те, або те.

Так воно ж якби само отаке пережило (це я про голову), то, може б, і не становилося цапа. А як у нього й машина своя, і ноги здорові, та й пика, щоб сказать, немала.

Хіба ж воно пойме?

Прийдеш ото вночі на тік. Зерно проти місяця росою блищить. Стерня пахне. Біля курятника лисиця скиглить. А на небо глянеш — Віз уже низько, так, здається, зараз і поторохтить Беєвою горою...

Приїздіть коли-небудь до нас, якщо виберетесь. Я вас до річки поведу. Там попід лозами щуки ходять такі, як нога, в корчаках линки кубляться, а бува, що й коропчаки, то, може б, і ви якогось висмикнули. Воно ж інтересно.

Еге, кажу, лежати б мені ото вночі на соломі під бочонком та милуватися. Так нога болить, кульша.

До старого протеза привик був, примулився. А оце недавно поламався, так я новий причепив. Важкий, анахтемський, не підтягну.

Лежу отак цілісіньку ніч, — а вона ж, як год, — прислухаюсь, розмірковую собі: чудні люди на білому світі! Придумають таке, щоб руки й ноги собі одчухрувати, і хваляться: ось які ми розумні. Поодчухрують. А тоді суріють, як його оті оцупки, що позалишалися у людей замість рук і ніг, доточити...

Хе... Це я вже про своє. Сказано, у кого що болить, той про те й гомонить. Звиняйте.

А позаторік найшла на мене якась мара: узяв і написав заяву в райсобез, щоб дали машину на трьох колесах. За начальника там Онисько Хекало, з нашого ж таки й села, а непутнє — так хай бог милує й криє. Підпереже пузо широкою ремінякою та ще й портупею навхрест причепить, а само ж, пробачте, і вср...ого ружжа в руках не держало.

Заходились мене тягати на комісії. Обміряли кульшу, аналізи взяли — і з крові, й такі. Жди відповіді, кажуть.

Звідтоді й почалось... Машина почала вночі верзтися. Оце заплющу очі, а вона вже у дворі: гур-гур-гур... Тремтить уся, від мотора теплом пашить, а в кабіні новим сидінням пахне. І я ж наче тут. Сідаю за руль, давлю на газ, а вона — як укопана. Я й сяк, я й так — ні!

А стара з печі:

— Чого ти там шоригаєшся?

Уранці прокинусь, і соромно так зробиться: як маленький...

А відповіді ні чуть, ні видно. Ну, думаю, буде як буде, а ти, Марку, грай. Та й написав ще раз.

Так ушнипився я в ту машину, що, ви скажіть, іноді спотикнусь, а здасться, немов мене на вибої підкинуло. Здурів.

Коли це якось у суботу приходжу з лавки, гульк — у хвіртці конверт стримить. Розриваю, а в самого руки тремтять, як ото колись до шаблі тремтіли.

А воно й даром.

Машина вам, товаришу Приходько, пишуть, не показана, с'язі з тим, що кульша на два сантиметри довша, ніж треба. Треба п'ятнадцять, а у вас — сімнадцять.

Так що ж, мені оті два сантиметри надрубати, чи як?

Мені вже машини й не кортить — нехай їй абищо. А от якось не до пуття. То ж було цілий день швендяєш по двору, а самому весело так, наче ось-ось щось хороше зробиться... До хвіртки підійдеш та — зирк уздовж села: чи не видно листоноші?..

Отака зі мною чудасія трапилась, товаришу командарм. Так я ото й кажу: чи не замовили б ви десь там слівце про мою притчу? А може б, і листа отому причинуватому Хекалу написали? Може ж, хоч ви його погулаєте.

Прощавайте, кланяйтесь вашій жінці та діткам і пробачте, що такого довгого листа накрутив.

Мусій Приходько, сторож артілі "Вперед".